

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ผลการศึกษาเรื่อง โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการบูรณาการ เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ : กรณีศึกษา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

1. บทนำ

สวัสดิการ คือระบบที่จะช่วยบรรเทาปัญหาความทุกข์ยาก ช่วยพยุงให้คนจนพอจะมีชีวิตอยู่ได้ โดยเฉพาะผู้ยากลำบาก ซึ่งรัฐมีหน้าที่จัดสวัสดิการเพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าวอยู่แล้ว นอกจากหน่วยงานภาครัฐแล้ว ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งภาคชุมชน ก็เป็นจักรกลหนึ่งที่มีส่วนอย่างสำคัญในการบริการสวัสดิการ แต่ระบบการจัดสวัสดิการในสังคมไทยยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง ส่วนที่ได้รับไปแล้ว ก็เป็นสวัสดิการระดับต่ำไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามโดยธรรมชาติสังคมไทยเป็นสังคมที่เอื้ออาทรดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรในชนบท มีหลายกลุ่มได้พยายามสร้างระบบช่วยเหลือกันเองโดยการจัดตั้งกลุ่มกองทุนรูปแบบต่าง ๆ เมื่อกลุ่มดำเนินการจนเข้มแข็งในระดับหนึ่งแล้ว นำรายได้ส่วนหนึ่งมาจัดตั้งเป็นกองทุนช่วยเหลือคนชรา ค่ารักษาพยาบาล และทุนการศึกษา โดยจัดตั้งเป็นรูปสวัสดิการชุมชนทั้งในรูปกองทุน และรูปแบบอื่น ๆ หลากหลาย การดำเนินงานเป็นลักษณะต่างกลุ่มต่างทำ ยังขาดการสร้างเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือ จึงเกิดช่องว่างที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการสวัสดิการของชุมชนของประชาชนกลุ่มยากลำบากในพื้นที่ รวมทั้งมีปัญหาอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐด้วยเช่นกัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงสนับสนุนให้ชุมชนเพิ่มความเข้มแข็ง มีบทบาทในการริเริ่มตัดสินใจดำเนินกิจกรรมโดยใช้ทุนที่มีอยู่ในชุมชนตนเอง โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอแบบมีส่วนร่วม จะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนค้นหาคุณค่าและศักยภาพของชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งทุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจัดสวัสดิการชุมชน โดยความร่วมมือของชุมชนเอง ด้วยความสมานฉันท์โปร่งใส และคำนึงถึงความทุกข์ยากของผู้ยากลำบากชุมชน ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง เกิดผลการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนและเพื่อศึกษาข้อมูลสถานการณ์ผู้ยากลำบาก ของอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

2.2 เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการแก่กลุ่มผู้ยากลำบากในชุมชน จากเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในชุมชน

2.3 เพื่อทดลองปฏิบัติตามรูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการแก่กลุ่มผู้ยากลำบากในชุมชน

2.4 เพื่อประเมินผลเบื้องต้นและพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการแก่กลุ่มผู้ยากลำบากในชุมชน

2.5 เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลและถอดองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการดูแลช่วยเหลือผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

3. ขอบเขตการศึกษา

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยนี้ดำเนินการกับกลุ่มบุคคล 3 กลุ่มหลัก จาก 65 หมู่บ้าน 7 ตำบล ของ อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ได้แก่

- 1) ผู้นำชุมชน/ ผู้นำท้องถิ่น
- 2) ผู้นำกลุ่ม กองทุนต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
- 3) สมาชิกกลุ่ม กองทุนต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) บริบทชุมชนและบริบทกองทุนหมู่บ้านประเภทต่างๆ ที่จัดสวัสดิการแก่ผู้ยากลำบากในชุมชน
- 2) รูปแบบวิธีการและระเบียบเครือข่ายกองทุนสวัสดิการแก่ผู้ยากลำบากในชุมชน

3.3 ระยะเวลาในการดำเนินงาน

เดือนมีนาคม – ธันวาคม 2550 ระยะเวลา 10 เดือน

4. วิธีการศึกษา

การวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบาก ได้ใช้วิธีการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ให้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมกับนักวิจัยทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย เริ่มตั้งแต่ค้นหาปัญหา รวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา ร่วมดำเนินตามแผนงานที่วางไว้ โดยอาศัยฐานข้อมูลผู้ยากลำบากและกองทุนสวัสดิการชุมชน นำไปสู่ระบบความเอื้ออาทร ไม่ทอดทิ้งกันของคนในชุมชน

5. ขั้นตอนของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตาม 5 ขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผสมผสานแนวทางการจัดการชุมชน และการเรียนรู้ปัญหาของชุมชนเข้าด้วยกัน ได้แก่

5.1 ระยะก่อนทำวิจัย (Pre – Research Phase)

ในระยะก่อนทำวิจัย ได้ดำเนินการเตรียมความพร้อม คือ การเตรียมทีมวิจัยในพื้นที่เตรียมความพร้อมของชุมชนโดยการประสานงานและสร้างความเข้าใจ สร้างความคุ้นเคย ศึกษาบริบทชุมชน และเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.2 ระยะการทำวิจัย (Research Phase)

5.2.1 การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาผู้ยากลำบากและข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีในชุมชน โดยการจัดเวทีประชาคม ดังนี้

1) เวทีประชาคมครั้งที่ 1 จัดเวที 8 ครั้ง ตามจำนวนตำบล เพื่อจัดลำดับความสำคัญประเภทผู้ยากลำบากของชุมชน และเพื่อค้นหา / ระบุรายชื่อผู้ยากลำบาก ซึ่งชุมชนเห็นสมควรให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งค้นหาข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกประเภทที่มีในชุมชน

2) เวทีประชาคมครั้งที่ 2 จำนวน 4 เวที โดยรวม 2 ตำบลต่อ 1 เวที เพื่อยืนยันรายชื่อผู้ยากลำบาก

3) รวบรวมข้อมูลผู้ยากลำบาก และข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

5.2.2 จัดทำฐานข้อมูลผู้ยากลำบาก และฐานข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยใช้โปรแกรม Access

5.3 ระยะการจัดทำแผน (Planning Phase)

การศึกษารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการแก่ผู้ยากลำบาก ในชุมชน โดยการจัดเวทีประชาคมครั้งที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

5.3.1 ศึกษาแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน / การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบล

5.3.2 คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบาก ระดับตำบล 7 ตำบล

5.3.3 ประชุมวางแผนจัดกิจกรรมระดมทุนเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบล

5.4 ระยะการนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation Phase)

การทดลองปฏิบัติตามแผน/ กิจกรรม การบูรณาการ / จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบล

5.4.1 คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบาก แต่ละตำบลดำเนินกิจกรรมระดมเงินทุน

5.4.2 คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบาก ประชุมปรึกษาเพื่อร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบาก

5.4.3 คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบาก ดำเนินการสงเคราะห์ผู้ยากลำบากตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนฯ

5.4.4 คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบาก ประเมินผลกิจกรรมสงเคราะห์ผู้ยากลำบาก

5.5 ระยะการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (Monitoring and Evaluation)

5.5.1 การประเมินผลเบื้องต้นและพัฒนารูปแบบการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบาก

1) คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบากของชุมชนทุกตำบลสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมของกองทุน

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Management) เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนที่ผ่านมา และที่จะดำเนินการต่อไป

- ร่วมแสดงความคิดเห็น / ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบาก

5.5.2 สังเคราะห์ข้อมูลและถอดองค์ความรู้

1) นำเสนอผลการดำเนินงานตามโครงการวิจัย รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงาน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ

2) นำเสนอผลการดำเนินงานตามโครงการวิจัยต่อหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งเพื่อร่วมกันวางแผนขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชุมชนไม่ทอดทิ้งกันของจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นการต่อยอดจากการดำเนินงานตามโครงการวิจัยนี้

6. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาบริบทชุมชนพบว่า อำเภอปากพะยูนมีศักยภาพเพียงพอที่จะดูแลช่วยเหลือผู้ยากลำบากในชุมชนของตนเองได้ กล่าวคือ มีทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยว ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนค่อนข้างมาก จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2550 พบว่า รายได้เฉลี่ยของประชาชนอำเภอปากพะยูน เท่ากับ 34,000 บาท/คน/ปี ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ปรากฏตามลำดับต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน และข้อมูลสถานการณ์ผู้ยากลำบาก ของอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

1. ผลการศึกษาข้อมูลผู้ยากลำบากของ อำเภอปากพะยูน

1.1 ข้อมูลที่คณะนักวิจัยได้จากแบบรายงานการสำรวจกลุ่มผู้ด้อยโอกาสตามยุทธศาสตร์สังคมไม่ทอดทิ้งกันของจังหวัดพัทลุง เป็นข้อมูลผู้ด้อยโอกาสที่ลงทะเบียนไว้กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง และข้อมูลการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จากการสำรวจโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ด้อยโอกาสและการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนของอำเภอปากพะยูนตามทะเบียนของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง

กลุ่มผู้ด้อยโอกาส	จำนวนที่ลงทะเบียน (คน)	จำนวนที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ (คน)				จำนวนที่ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ (คน)
		พมจ.	อบต.	มูลนิธิ/ สมาคม	รวม	
เด็กกำพร้า/ถูกทอดทิ้ง	521	58	-	20	78	443
ผู้สูงอายุ ขาดผู้เลี้ยงดู	230	104	-	104	104	126
สตรีหม้ายยากจน	161	42	-	-	42	119
หัวหน้าครอบครัวยากจน	116	18	-	-	18	98
ผู้พิการ	253	70	64	-	134	119

กลุ่มผู้ด้อยโอกาส	จำนวน ที่ลงทะเบียน (คน)	จำนวนที่ได้รับความช่วยเหลือจาก หน่วยงานต่างๆ (คน)				จำนวนที่ยัง ไม่ได้รับความ ช่วยเหลือ (คน)
		พมจ.	อบต.	มูลนิธิ/ สมาคม	รวม	
ผู้ติดเชื้อเอดส์	32	29	-	-	29	3
ผู้ติดสุราเรื้อรังและติดยาเสพติด	27	-	-	-	-	27
รวม	1,340	321	64	124	405	935
ร้อยละ	100.00	23.96	4.78	92.54	30.22	69.78

(ข้อมูล ณ วันที่ 14 มีนาคม 2550 สํารวจโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าจำนวนผู้ด้อยโอกาสรวม 7 ประเภท ของอำเภอปากพะยูนรวม 7 ตำบล 65 หมู่บ้าน นั้น มีจำนวนถึง 1,340 คน แต่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เพียงจำนวน 405 คน หรือ ร้อยละ 30.22

1.2 ข้อมูลผู้ยากลำบากของแต่ละตำบลที่ได้จากการจัดเวทีประชาคม ครั้งที่ 1 และการจัดเก็บข้อมูลโดยคณะนักวิจัย รายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้ยากลำบากของแต่ละตำบลแยกตามประเภทจากเวทีประชาคมครั้งที่ 1

ตำบล	จำนวนผู้ยากลำบากแต่ละประเภท / จำนวนผู้ยากลำบากที่ได้รับความช่วยเหลือ									
	ผู้พิการ	ผู้ สูงอายุ	เด็ก กำพร้า/ เด็กถูก ทอด ทิ้ง	สตรี หม้าย	ผู้เจ็บ ป่วย ด้วย โรค ร้าย แรง/ เรื้อรัง	ผู้มี รายได้ น้อย	ผู้ ประ สบ ภัย พิบัติ	เร่ร่อน/ ไร้ที่พึ่ง	รวม	ร้อยละ
เทศบาล	30/12	89/40	54/5	20/-	1/-	8/-	1/-	4/-	207/57	27.54
ปากพะยูน	9/8	16/13	19/3	8/1	2/2	2/1	-	1/-	57/28	49.12
หารเทา	45/22	89/55	39/10	21/4	3/1	1/-	-	-	198/92	46.46
ฝาละมี	43/29	31/15	37/12	24/5	1/1	5/-	4/-	-	145/62	42.76
ดอนทราย	16/9	5/4	6/4	2/-	-	-	-	1/-	30/17	56.67
ดอนประดู่	41/23	27/17	30/4	13/2	7/3	1/1	-	-	119/50	42.02
เกาะนางคำ	30/18	28/18	15/6	10/-	-	-	-	-	83/42	50.60
เกาะหมาก	37/7	38/17	32/14	12/-	3/3	4/-	-	3/-	129/41	31.78
รวม	251/ 128	323/ 179	232/58	110/12	17/10	21/2	5/-	9/-	968/ 389	40.19
ร้อยละ	51.00	55.42	25.00	10.91	58.82	9.52	0.00	0.00	40.19	

จากตารางที่ 2 จำนวนผู้ยากลำบากทุกประเภทของอำเภอปากพะยูน รวม 968 คน ได้รับความช่วยเหลือเพียง 389 คน (ร้อยละ 40.19) ประเภทผู้ยากลำบากที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ผู้สูงอายุ จำนวน 323 คน แต่ได้รับความช่วยเหลือเพียง 179 คน (ร้อยละ 55.42) รองลงมา ได้แก่ ผู้พิการ จำนวน 251 คน ได้รับความช่วยเหลือ 128 คน (ร้อยละ 51.00) สำหรับผู้ยากลำบาก ประเภทเด็กกำพร้า/เด็กถูกทอดทิ้ง นั้น มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน คือ จำนวน 232 คน แต่ได้รับความช่วยเหลือน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนที่มีอยู่ คือ จำนวน 58 คน (ร้อยละ 25.00) เท่านั้น แต่ผู้ยากลำบากอีกประเภทหนึ่ง คือ ผู้ป่วยโรคร้ายแรง/เรื้อรัง มีจำนวนน้อย คือ 17 คน แต่ได้รับความ

ช่วยเหลือค่อนข้างมาก คือ 10 คน (ร้อยละ 58.82) และเมื่อพิจารณาการให้ความช่วยเหลือผู้ยากลำบากทุกประเภทของแต่ละตำบลแล้ว พบว่า เทศบาลตำบลปากพะยูน มีผู้ยากลำบากจำนวนมากที่สุด (207 คน) แต่ได้รับความช่วยเหลือเพียงร้อยละ 27.54 เท่านั้น ซึ่งใกล้เคียงกับตำบลเกาะหมาก (ร้อยละ 31.78) ส่วนตำบลที่มีการช่วยเหลือผู้ยากลำบากได้มากกว่าตำบลอื่น ได้แก่ ตำบลคอนทราย (ร้อยละ 56.67) เนื่องจากมีจำนวนผู้ยากลำบากไม่มาก (30 คน) นอกนั้นมีจำนวนใกล้เคียงกัน

1.3 ผู้เข้าร่วมเวทีได้ร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของประเภทผู้ยากลำบาก รายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการจัดลำดับความสำคัญของประเภทผู้ยากลำบากจากเวทีประชาคมครั้งที่ 1 แยกเป็นรายตำบล

เทศบาล/ ตำบล	ลำดับความสำคัญของประเภทผู้ยากลำบาก							
	ผู้ พิการ	ผู้สูงอายุ	เด็ก กำพร้า/ ถูก ทอดทิ้ง	สตรี หม้าย	ผู้ป่วย โรค ร้ายแรง/ เรื้อรัง	ผู้มี รายได้ น้อย	ผู้ประสบภัย พิบัติ	รวม ประเภท
เทศบาล	3	2	1	6	4	7	5	7
ปากพะยูน	2	3	1	5	4	6	7	7
หารเทา	3	2	1	4	5	-	6	6
ฝาละมี	1	3	2	5	4	6	-	6
คอนทราย	2	3	1	5	-	4	6	6
ดอนประดู่	4	3	1	5	2	-	6	6
เกาะนางคำ	1	2	3	4	-	5	-	5
เกาะหมาก	2	5	4	3	1	6	7	7
จัดลำดับ	2	3	1	5	4	6	7	-
ร้อยละ	37.5	50.00	62.5	50.00	37.5	37.5	25.00	-

จากตารางที่ 3 ร้อยละ 62.5 ของจำนวนตำบล ได้จัดให้เด็กกำพร้า/เด็กถูกทอดทิ้ง มีความสำคัญเป็นลำดับแรก ลำดับต่อมา ได้แก่ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคร้ายแรง/เรื้อรัง สตรีหม้าย ผู้มีรายได้น้อย และผู้ประสบภัยพิบัติ ตามลำดับ

1.4 ผู้ยากลำบากแต่ละตำบลที่เคยได้รับความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง (พมจ.) เทศบาลตำบลปากพะยูน โรงพยาบาลปากพะยูน โรงเรียนในพื้นที่ และมูลนิธิเอกชน แต่ไม่ได้ครอบคลุมผู้ยากลำบากทุกประเภท สรุปการให้ความช่วยเหลือผู้ยากลำบาก รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนผู้ยากลำบากที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ข้อมูลจากเวทีประชาคมครั้งที่ 1 แยกเป็นรายตำบล

ตำบล	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	เด็กกำพร้า/ เด็กถูกทอดทิ้ง	ผู้ป่วยโรค เรื้อรัง (เอดส์)	รวม		หน่วยงานให้ความช่วยเหลือ
					คน	ร้อยละ	
เทศบาล	11	50	6	-	67	18.11	ผู้พิการ – อบต. พมจ. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้สูงอายุ – อบต. พมจ. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เด็กกำพร้า/เด็กถูกทอดทิ้ง - อบต. , โรงเรียนในพื้นที่ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พัทลุง,มูลนิธิศุภนิมิตฯ, มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาอำเภอ , สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล,สำนักงานอิสลามจังหวัดสตูล, มูลนิธิเพื่อเด็กกำพร้า ผู้ป่วยโรคเอดส์ – อบต., โรงพยาบาลปากพะยูน
ปากพะยูน	9	14	3	-	26	7.03	
หารเทา	21	50	6	6	83	22.43	
ฝาละมี	24	12	13	-	49	13.24	
ดอนประดู่	23	18	2	1	44	11.89	
ดอนทราย	9	4	4	-	17	4.60	
เกาะนางค้ำ	22	14	6	-	42	11.35	
เกาะหมาก	10	14	14	4	42	11.35	
รวม	129	176	54	11	370	100.00	
ร้อยละ	34.86	47.57	14.59	2.97	100.00	-	

จากตารางที่ 4 ผู้ยากลำบากที่ได้รับความช่วยเหลือเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ผู้สูงอายุ จำนวน 176 ราย (ร้อยละ 47.57) จากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ อบต. พมจ. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น รองลงมาคือ ผู้พิการ (ร้อยละ 34.86) จากหน่วยงานเดียวกัน ส่วนผู้เจ็บป่วยโรคร้ายแรงได้ระบุว่าได้รับความช่วยเหลือน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.97) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายตำบลพบว่า ตำบลหารเทา ได้ระบุจำนวนผู้ยากลำบากที่ได้รับความช่วยเหลือไว้มากที่สุด คือ จำนวน 83 ราย (ร้อยละ 22.43) รองลงมา คือเทศบาลตำบลปากพะยูน (ร้อยละ 18.11) และ ตำบลคอนทราย ได้รับความช่วยเหลือน้อยที่สุด (ร้อยละ 4.60)

จากการดำเนินการปฏิบัติการศึกษาข้อมูลผู้ยากลำบากแบบมีส่วนร่วม โดยคณะผู้วิจัยและทีมงานจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประชาชนในพื้นที่ ได้จัดทำฐานข้อมูลผู้ยากลำบากโดยใช้โปรแกรม access เพื่อให้ชุมชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ในการพิจารณาผู้ยากลำบากที่จะสงเคราะห์ฐานข้อมูลดังกล่าวสามารถปรับเปลี่ยนให้เป็นปัจจุบันได้เมื่อคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบากของชุมชนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบัน และตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุด เพื่อการช่วยเหลือดำเนินการได้ทั่วถึงและตรงตามวัตถุประสงค์มากที่สุด

2. ผลการศึกษาข้อมูลสวัสดิการชุมชน ของอำเภอปากพะยูน พบว่า ทุกหมู่บ้านมีกองทุนหมู่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ หรือกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ที่จัดตั้งขึ้นโดยเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทุนฯของรัฐบาลในการอนุมัติเงินกองทุนหมู่บ้าน แต่บางหมู่บ้านจะมีกลุ่มออมทรัพย์ที่เกิดจากการรวมกลุ่มของชาวบ้านเองด้วย ซึ่งทุกกลุ่มดังกล่าวมีเงินปันผลของกลุ่มที่เป็นเงินเพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชนอยู่ จากการระดมความคิดผู้เข้าร่วมเวที พบว่า แต่ละกลุ่มไม่ได้จัดสรรเงินส่วนนี้ให้กับผู้ยากลำบากแต่อย่างใด ส่วนใหญ่จะมอบให้กับ โรงเรียน และวัด หากจะมีการมอบให้บ้าง คือ การมอบเสื้อผ้าให้แก่ผู้สูงอายุในวันผู้สูงอายุ ซึ่งไม่ได้ดำเนินการทุกกลุ่ม สรุปจำนวนกองทุนสวัสดิการของชุมชน ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลจำนวนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้จากการจัดเก็บโดยคณะนักวิจัย

ตำบล	กองทุนหมู่บ้าน		กลุ่มสัจจะออมทรัพย์		กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิต		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ออมทรัพย์		กลุ่มส่งเสริมอาชีพ การเกษตร		รวม ทุกกองทุน			
	จำนวน กลุ่ม	เงินทุน	จำนวน กลุ่ม	เงินทุน	จำนวน กลุ่ม	เงินทุน	จำนวน กลุ่ม	เงินทุน	จำนวน กลุ่ม	เงินทุน	จำนวน กลุ่ม	ร้อยละ	เงินทุน	ร้อยละ
ท.ปากพะยูน	-	-	1	86,400	-	-	1	4,000	-	-	2	0.97	90,400	0.07
ปากพะยูน	6	6,745,552	6	1,043,167	-	-	1	103,830	4	-	17	8.21	7,892,549	6.45
หารเทา	9	9,893,745	8	833,186	7	6,259,150	5	2,397,800	6	270,000	35	16.91	19,653,881	16.08
ฝาดะมี	11	12,515,212	11	1,400,455	4	10,748,025	10	2,447,500	9	372,500	45	21.74	27,483,692	22.48
ดอนทราย	6	7,520,498	6	841,761	4	1,257,000	2	261,500	6	251,000	24	11.59	10,131,759	8.29
ดอนประดู่	11	13,228,518	9	1,318,959	4	4,683,500	2	1,769,000	5	80,000	31	14.98	21,079,977	17.24
เกาะนางคำ	9	9,604,079	9	1,787,519	2	845,480	3	2,112,300	3	-	26	12.56	14,349,378	11.74
เกาะหมาก	10	10,880,425	10	2,653,476	1	7,652,700	3	387,700	3	-	27	13.04	21,574,301	17.65
รวม 7 ตำบล	62	70,388,029	60	9,964,923	22	31,445,855	27	9,483,630	36	973,500	207		122,255,937	
ร้อยละ	29.95	57.57	28.99	8.15	10.63	25.72	13.04	7.76	17.39	0.80	100.00	100.0	100.00	100.0

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่า ตำบลที่มีจำนวนกองทุน/กลุ่มมากที่สุด ได้แก่ ตำบลฝาละมี คือ จำนวน 45 กองทุน คิดเป็นร้อยละ 21.74 ของจำนวนกองทุน รวมทั้งเป็นตำบลที่มีจำนวนเงินของกองทุน/กลุ่มมากที่สุดด้วยเช่นกัน (ร้อยละ 22.48) ตำบลที่มีจำนวนกองทุน/กลุ่มรองลงมา ได้แก่ ตำบลหารเทา (ร้อยละ 16.91) และตำบลที่มีจำนวนเงินกองทุน/กลุ่มรองลงมาในจำนวนเงินใกล้เคียงกัน ได้แก่ ตำบลเกาะหมาก (ร้อยละ 17.65) และตำบลคอนประดู่ (ร้อยละ 17.24) ส่วนเทศบาลตำบลปากพะยูนมีจำนวนกองทุน/กลุ่ม รวมทั้งจำนวนเงินของกองทุน/กลุ่มน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 0.97 และ ร้อยละ 0.07 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการแก่กลุ่มผู้ยากลำบากในชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือผู้ยากลำบากนั้น เป็นไปได้ยาก เพราะการบริหารงานของกองทุนดังกล่าวส่วนใหญ่ยังไม่เกิดผลประโยชน์ที่ชัดเจน ยกเว้นตำบลเกาะหมากที่สามารถบูรณาการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านได้ระดับหนึ่ง ผลจาก เวทีครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นเวทีประชาคมพิจารณาแนวทางการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบล 7 ตำบล ยกเว้นจากเทศบาลตำบลปากพะยูนซึ่งกำลังจัดกิจกรรมกองทุนสวัสดิการวันละ 1 บาท ทุกตำบลมีความเห็นว่า ควรจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบากโดยตรงขึ้นก่อน และจัดกิจกรรมในการจัดหาเงินเข้ากองทุน ส่วนแนวทางการบูรณาการกองทุนฯ อื่น ๆ ควรหาแนวทางในภายหลัง สรุปผลรูปแบบการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบากเป็นรายตำบลได้ ดังนี้

1. ตำบลปากพะยูน ดำเนินการประชุมในวันที่ 9 กรกฎาคม 2550 ณ ห้องประชุมโรงพยาบาลปากพะยูน ผู้เข้าร่วมเวที 19 คน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1.1 ชื่อกองทุน “กองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ยากลำบากตำบลปากพะยูน”

1.2 มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 3 คณะ คือ

1.2.1 คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย นายก อบต.ปากพะยูนเป็นประธาน รองประธาน 3 คน และเลขานุการ มีกรรมการเบิก – จ่ายเงิน 3 คน

1.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ฝ่ายจัดหาทุน ฝ่ายการเงินและบัญชี 3 คน ฝ่ายพิจารณาการสงเคราะห์ 18 คน และฝ่ายตรวจสอบ 3 คน

1.2.3 คณะกรรมการที่ปรึกษา 5 คน

1.3 กำหนดรูปแบบของกิจกรรมที่จะดำเนินการหาทุน

1.3.1 จัดงานเลี้ยงน้ำชาการกุศล

1.3.2 จัดการแข่งขันกรงหั่วจุการกุศล

1.3.3 จัดการแข่งขันมโนราห์

1.3.4 จำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลการกุศล

1.3.5 จัดการชนวัวการกุศล

มติให้มีการดำเนินกิจกรรมที่ 1.3.1 ก่อน

1.4 มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบงานเลี้ยงน้ำชาการกุศล ซึ่งกำหนดดำเนินการในวันที่ 10 สิงหาคม 2550 ณ โรงเรียนบ้านโพธิ์ หมู่ที่ 4 ตำบลปากพะยูน

1.5 กำหนดหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินสงเคราะห์แก่ผู้ยากลำบาก ซึ่งจะมีการพิจารณาให้เป็นราย ๆ ไปในแต่ละประเภท ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของกรรมการฝ่ายพิจารณาการสงเคราะห์ ซึ่งจะได้มีการร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุนในการประชุมครั้งต่อไป

2. ตำบลฝาละมี ดำเนินการประชุมในวันที่ 10 กรกฎาคม 2550 ณ โรงเรียนบ้านแหลม หมู่ที่ 8 ตำบลฝาละมี ผู้เข้าร่วมเวที 22 คน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

2.1 ชื่อกองทุน “กองทุนสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือผู้ยากลำบาก ตำบลฝาละมี”

2.2 มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 3 คณะ คือ

2.2.1 คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย นายก อบต.ฝาละมี เป็นประธาน รองประธาน 2 คน และเลขานุการ กรรมการเบิก-จ่ายเงิน 3 คน

2.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ฝ่ายการเงินและบัญชี 3 คน ฝ่ายจัดหาทุน ฝ่ายพิจารณาให้การสงเคราะห์ ฝ่ายตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล

2.2.3 คณะกรรมการที่ปรึกษา 14 คน

2.3 ยังไม่มีการกำหนดกิจกรรมหาทุน ประธานกรรมการจะประสานคณะผู้วิจัยและกรรมการกองทุน ฯ (อีกครั้ง)

3. ตำบลหารเทา ดำเนินการประชุมในวันที่ 11 กรกฎาคม 2550 ณ ศาลาประชาคม หมู่ที่ 5 ตำบลหารเทา ผู้เข้าร่วมเวที 30 คน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 ชื่อกองทุน “กองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากตำบลหารเทา”

3.2 มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 2 คณะ คือ

3.2.1 คณะกรรมการอำนวยการ 5 คน ประกอบด้วย กำนันตำบลหารเทาเป็นประธาน รองประธาน 2 คน เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ 1 คน

3.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ฝ่ายจัดหาทุน ฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายพิจารณาให้การสงเคราะห์ ฝ่ายตรวจสอบติดตามและประเมินผล ฝ่ายส่งเสริมและประชาสัมพันธ์

3.3 กำหนดกิจกรรมหาทุนเป็นงานเลี้ยงน้ำชา วันและเวลายังไม่กำหนด

4. ตำบลคอนทราย ดำเนินการประชุมในวันที่ 12 กรกฎาคม 2550 ณ อบต.คอนทราย ผู้เข้าร่วมเวที 35 คน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

4.1 ชื่อกองทุน “กองทุนร่วมใจเพื่อช่วยเหลือผู้ยากลำบากตำบลคอนทราย”

4.2 มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 2 คณะ คือ

4.2.1 คณะกรรมการอำนวยการ 5 คน ประกอบด้วย กำนันตำบลคอนทรายเป็นประธาน รองประธาน 3 คน และเลขานุการ มีกรรมการเบิก-จ่าย 3 คน

4.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายจัดหาทุน หมู่บ้านละ 9 คน ฝ่ายพิจารณาการสงเคราะห์ หมู่บ้านละ 2 คน ฝ่ายการเงินและบัญชี 3 คน ฝ่ายตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล 6 คน

4.2.3 กำหนดกิจกรรมหาทุน คือ จัดงานทอดผ้าป่าและเลี้ยงน้ำชาในวันศุกร์ที่ 12 ตุลาคม 2550

4.2.4 นายก อบต.คอนทราย ได้รับบริจาคเงินกองทุนเริ่มแรกจำนวน 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน)

5. ตำบลเกาะนางคำ ดำเนินการประชุมในวันที่ 16 กรกฎาคม 2550 ณ ที่ทำการกองทุน หมู่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลเกาะนางคำ ผู้เข้าร่วมเวที 23 คน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 ชื่อกองทุน “กองทุนสงเคราะห์ผู้ยากลำบากตำบลเกาะนางคำ”

5.2 มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 2 คณะ คือ

5.2.1 มีคณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย นายฟอง ปรางค์ทอง ประธานกองทุน หมู่บ้าน หมู่ที่ 1 เป็นประธาน รองประธาน 2 คน และเลขานุการ มีกรรมการเบิก-จ่ายเงิน 3 คน

5.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ฝ่ายจัดหาเงินทุน 38 คน ฝ่ายการเงินและบัญชี 3 คน ฝ่ายพิจารณาสงเคราะห์ 4 คน ฝ่ายตรวจสอบติดตามประเมินผล 4 คน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ 9 คน กรรมการที่ปรึกษา 6 คน

5.3 กำหนดให้ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลเกาะนางคำ เป็นที่ทำการของกองทุนสงเคราะห์ผู้ยากลำบากตำบลเกาะนางคำด้วย

5.4 กำหนดที่มาของกองทุน ดังนี้

5.4.1 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานเลี้ยงน้ำชา ทอดผ้าป่า จัดแข่งขันกีฬาฟุตบอลมาราธอน 7 คน และแข่งขันกรรหวัดการกุศล

5.4.2 ขอรับบริจาคกองทุนที่มีในหมู่บ้านและจากเอกชน

5.4.3 จากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ/ท้องถิ่น

5.4.4 อื่น ๆ

กิจกรรมการจัดหาเงินกองทุนฯ จะกำหนดในการประชุมคณะกรรมการกองทุนฯ ในวันที่ 5 สิงหาคม 2550

ขอรับบริจาคจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในวันประชุมประจำเดือนสิงหาคม 2550 เพื่อนำเงินเข้ากองทุนก่อนการจัดกิจกรรมหาทุน

6. ตำบลเกาะหมาก ดำเนินการประชุมในวันที่ 18 กรกฎาคม 2550 ณ โรงเรียนบ้านเกาะเสือ หมู่ที่ 8 ตำบลเกาะหมาก ผู้เข้าร่วมเวที 24 คน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

6.1 ชื่อกองทุน “กองทุนช่วยเหลือผู้ยากลำบากตำบลเกาะหมาก”

6.2 มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 2 คณะ คือ

6.2.1 คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย นายสะเทือน โขมพัตร เป็นประธาน รองประธาน 2 คน และเลขานุการ มีกรรมการเบิก-จ่ายเงิน 3 คน

6.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ฝ่ายจัดหาทุน จากทุกหมู่บ้าน 60 คน ฝ่ายการเงินและบัญชี 3 คน ฝ่ายพิจารณาการสงเคราะห์ 22 คน ฝ่ายตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล 5 คน และกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ 12 คน จากทุกหมู่บ้าน

6.3 กิจกรรมหาทุน ประกอบด้วย

6.3.1 จัดหาทุนเริ่มแรก โดยขอรับการสนับสนุนจากเงินปันผลของกองทุนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน ๆ ละ 3,000 บาท เป็นเงินรวมทั้งสิ้น 30,000 บาท (สามหมื่นบาทถ้วน)

6.3.2 จำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลการกุศล โดยใช้ทุนจาก 6.3.1 เป็นทุนดำเนินการ

6.3.3 การจัดงานเลี้ยงน้ำชาการกุศล

สำหรับกิจกรรม 6.3.2 และ 6.3.3 จะดำเนินการหลังจากการประชุมคณะกรรมการกองทุน ฯ ทั้งหมด

7. ตำบลคอนประดู่ มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ดำเนินการ 2 ครั้ง คือ

7.1 ครั้งที่ 1 ดำเนินการในวันที่ 26 กรกฎาคม 2550 ณ อบต.คอนประดู่ ผู้เข้าร่วมเวที 12 คน ผู้เข้าร่วมเวที มีจำนวนน้อยจึงไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ได้ เนื่องจากปัญหาการประสานงานระหว่าง อบต. และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรก็ตามในเวทีครั้งนี้ก็ได้มีการอภิปรายในประเด็นสำคัญ ดังนี้

7.1.1 ที่มาของเงินกองทุน อาจขอรับการสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้าน ๆ ละ 2,000 บาท แต่สมาชิกบางรายไม่เห็นด้วย เนื่องจากการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านไม่เหมือนกัน

7.1.2 มติของเวทีประชาคมให้มีคณะกรรมการกองทุน ฯ แล้วประชุมคณะกรรมการพิจารณาอีกครั้ง

7.1.3 ในการเชิญประชุมครั้งต่อไป นายก อบต. ขอให้คณะนักวิจัย ฯ ประสานอำเภอเป็นผู้เชิญกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าประชุม

7.2 ครั้งที่ 2 ดำเนินการในวันที่ 2 สิงหาคม 2550 ณ อบต.คอนประดู่ ผู้เข้าร่วมเวที 22 คน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

7.2.1 ชื่อกองทุน “กองทุนช่วยเหลือผู้ยากลำบากตำบลคอนประดู่”

7.2.2 มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 2 คณะ คือ

1) คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย นายก อบต.คอนประดู่ เป็นประธาน รองประธาน 2 คน เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ 1 คน

2) คณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย ฝ่ายจัดหาทุน 60 คน ฝ่ายพิจารณาให้การสงเคราะห์ 9 คน ฝ่ายการเงินและบัญชี 3 คน ฝ่ายตรวจสอบติดตามและประเมินผล 3 คน ฝ่ายส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ 12 คน

7.2.3 กิจกรรมการจัดหาเงินทุน ประกอบด้วย

- 1) จัดกล่องรับบริจาคตามหน่วยงาน ร้านค้า ศูนย์กลางชุมชน
- 2) จัดงานจับปลาการกุศลจากแหล่งน้ำในพื้นที่
- 3) จัดการแข่งขันชมรมมวยการกุศล
- 4) ขอรับบริจาคจากงานบุญงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานบวช งานศพ งานวันคล้ายวันเกิด งานประเพณี/งานประจำปีของ อบต. (งานประเพณีลอยกระทง)
- 5) เงินบริจาคอื่น ๆ ที่ไม่มีเงื่อนไข
- 6) จัดจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลการกุศล โดยใช้ทุนดำเนินการจาก

ข้อ 3 – 5

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อทดลองปฏิบัติตามแผนจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบาก

ผลการทดลองปฏิบัติตามแผนจัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบาก ปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงกิจกรรมระดมทุนและผลการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบาก
แยกเป็นรายตำบล

ตำบล	กิจกรรมระดมทุน	ผลการดำเนินงาน
1. ปากพะยูน	จัดงานเลี้ยงน้ำชาการกุศล วันที่ 14 กันยายน 2550	1. รายได้สุทธิจากการจัดงานเลี้ยงน้ำชาเป็นเงินรวม ทั้งสิ้น 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) นำฝากใน บัญชีกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบากตำบลปาก พะยูน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธกส.) อำเภอปากพะยูน 2. มีระเบียบข้อบังคับกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ ยากลำบากตำบลปากพะยูน 3. กำหนดแผนมอบเงินกองทุน ฯ แก่ผู้ยากลำบาก ในเดือนมกราคม 2551
2. ดอนประดู่	1. จัดการแข่งขันชมมวยการ กุศล เพื่อสร้างลานสุขภาพ และจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือ ผู้ยากลำบากตำบลดอน ประดู่ ในวันที่ 10 ตุลาคม 2550	1. รายได้สุทธิจากการแข่งขันชมมวยเข้ากองทุน ช่วยเหลือผู้ยากลำบากตำบลดอนประดู่เป็นเงิน 5,000 บาท (ห้าพันบาทถ้วน)
	2. จัดงานประเพณีลอย กระทง รายได้จากการจัด กิจกรรมในงานนำเข้า ก อ ง ทุน ช ่วย เ ห ลี อ ผู้ยากลำบากตำบลดอน ประดู่	2. รายได้สุทธิจากการจัดงานสมทบเข้ากองทุน ฯ เป็นเงิน 9,200 บาท (เก้าพันสองร้อยบาทถ้วน)
3. เกาะหมาก	1. ขอรับบริจาคจากเงินปัน ผลของกองทุนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน ๆ ละ 3,000 บาท 2. กำหนดกิจกรรมจำหน่าย สลากกินแบ่งรัฐบาลการ กุศลยังไม่กำหนดวันเวลา ดำเนินการ	รายได้จากการรับบริจาค จำนวน 30,000 บาท (สาม หมื่นบาทถ้วน) นำฝากบัญชีกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ ยากลำบากตำบลเกาะหมาก

ตำบล	กิจกรรมระดมทุน	ผลการดำเนินงาน
4. เกาะนางคำ	1. ขอรับบริจาคจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน 2. กำหนดกิจกรรมการเลี้ยง นำชาการกุศล และการ แข่งขันนกกongหัวจุกการ กุศล ประมาณ เดือน มกราคม- กุมภาพันธ์ 2551	รายได้จากการรับบริจาค เป็นเงินจำนวน 4,500 บาท (สี่พันห้าร้อยบาทถ้วน) นำฝากในบัญชีกองทุน สวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบากตำบลเกาะนางคำ
5. ดอนทราย	กำหนดกิจกรรมเลี้ยงนำชา การกุศล ใน เดือน กุมภาพันธ์ 2551	ได้รับการบริจาคเงินเข้ากองทุนเริ่มแรกจากนายก องค์การบริหารส่วนตำบลดอนทราย เป็นเงินรวม ทั้งสิ้น 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน)
6. หารเทา	กำหนดกิจกรรมเลี้ยงนำชา การกุศล แต่ยังไม่ได้กำหนด วัน เวลาดำเนินการ	มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการกองทุน ฯ เพื่อหารือเรื่องการจัดกิจกรรมระดมทุน รวม 2 ครั้ง แต่ผู้เข้าร่วมประชุมน้อยจึงไม่สามารถดำเนินการ ใดๆ ได้
7. ฝาละมี	ยังไม่มีกำหนดกิจกรรม ใดๆ	ไม่เคยมีการนัดประชุมคณะกรรมการกองทุน ฯ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินผลเบื้องต้น และพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุน
สวัสดิการแก่ผู้ยากลำบากในชุมชน ผลจากการจัดเวทีประชาคมครั้งที่ 4 ปรากฏดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการในวันที่ 27 พฤศจิกายน 2550 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลดอน
ประดู่
2. ผู้เข้าร่วมเวที ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ยากลำบากจาก
7 ตำบล จำนวน 55 คน จากการกำหนดจำนวนไว้จริง 80 คน คิดเป็นร้อยละ 68.75
3. สรุปผลจากเวทีประชาคม ดังนี้
 - 3.1 หัวหน้าคณะนักวิจัย สรุปรายละเอียดการดำเนินงานภาพรวมของโครงการวิจัย
ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนสิ้นสุดการดำเนินงาน
 - 3.2 ประธานคณะกรรมการกองทุน ฯ แต่ละตำบลนำเสนอผลความก้าวหน้าและระบุ
กิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป
 - 3.3 กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ของกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ยากลำบากตำบล
ปากพะยูน นำเสนอรายละเอียดผลการดำเนินงานทั้งหมด และกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไปของ

กองทุน ฯ ให้ผู้เข้าร่วมเวทีรับทราบ เนื่องจากเป็นกองทุนเดียวที่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมไปได้เกือบครบวงจร

ผลจากเวทีพบว่า รูปแบบการบูรณาการกิจกรรม เพื่อจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองท้องถิ่น การจัดตั้งกองทุนเปรียบเสมือนการปั้นโอ่งน้ำเพื่อรองรับน้ำจากหลายทิศทาง โดยคณะกรรมการกองทุนต้องช่วยกันดูแลในการกระจายแจกแก่ผู้ยากลำบากและช่วยกันหาน้ำใส่โอ่งมาทดแทนอยู่เสมอมิให้เหือดหาย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลและถอดองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการดูแลช่วยเหลือผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอปากพะยูน

จากการศึกษาข้อมูลผู้ยากลำบาก ข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชน และข้อมูลให้การช่วยเหลือผู้ยากลำบาก ของอำเภอปากพะยูน คณะวิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด และถอดองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการดูแลช่วยเหลือผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอปากพะยูนได้ดังนี้

1. รูปแบบการดูแลผู้ยากลำบาก มี 3 ลักษณะ คือ

1.1 การดูแลโดยชุมชน มี 2 ประเภท ได้แก่

1.1.1 การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบล เกิดจากบูรณาการความร่วมมือของคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่น จัดตั้งและบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบาก โดยหลักและกระบวนการพัฒนาชุมชน ที่ชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน และร่วมรับประโยชน์ ชุมชนจะเกิดการเรียนรู้ในการแสวงหาทรัพยากรสนับสนุน กองทุน และแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง

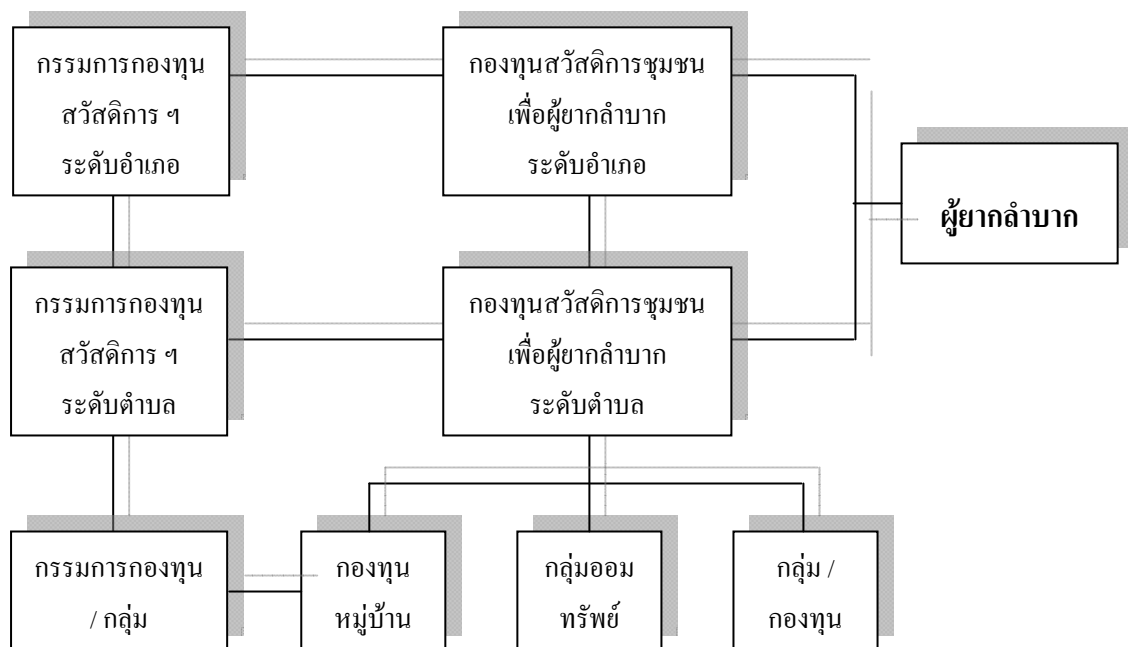
1.1.2 กลุ่ม/กองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นๆ ที่เอื้อประโยชน์เฉพาะสมาชิก กลุ่ม/กองทุน ลักษณะนี้ ปัจจุบันยังไม่มีส่วนร่วมดูแลผู้ยากลำบาก ยกเว้นตำบลเกาะหมาก ที่ใช้เงินปันผลของกองทุนหมู่บ้าน สมทบกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือผู้ยากลำบากตำบลเกาะหมาก เพียงตำบลเดียว แต่ในอนาคตคาดว่าทุกตำบลจะสามารถดำเนินการได้ ในรูปแบบของการบูรณาการกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบาก

1.2 การดูแลโดยภาครัฐ เป็นการสนับสนุนงบประมาณของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาค และ ส่วนกลาง เท่าที่ดำเนินการอยู่ ส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล และ องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัด สำนักงานประกันสังคมจังหวัด และโรงพยาบาลปากพะยูน ส่วนกลาง ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผลการดูแลยังอยู่ในระดับไม่ครอบคลุม และไม่เพียงพอ

1.3 การดูแลโดยภาคเอกชน เป็นการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิ ต่างๆ เช่น มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย มูลนิธิร่วมจิตน้อมเกล้าเพื่อเยาวชน มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาสังคม มูลนิธิเพื่อเด็กกำพร้า จังหวัดสตูล องค์การสังเคราะห์อาหารผ่านศึก เป็นต้น ผลการดูแลยังอยู่ในระดับไม่เพียงพอ และไม่ครอบคลุม เช่นเดียวกับภาครัฐ

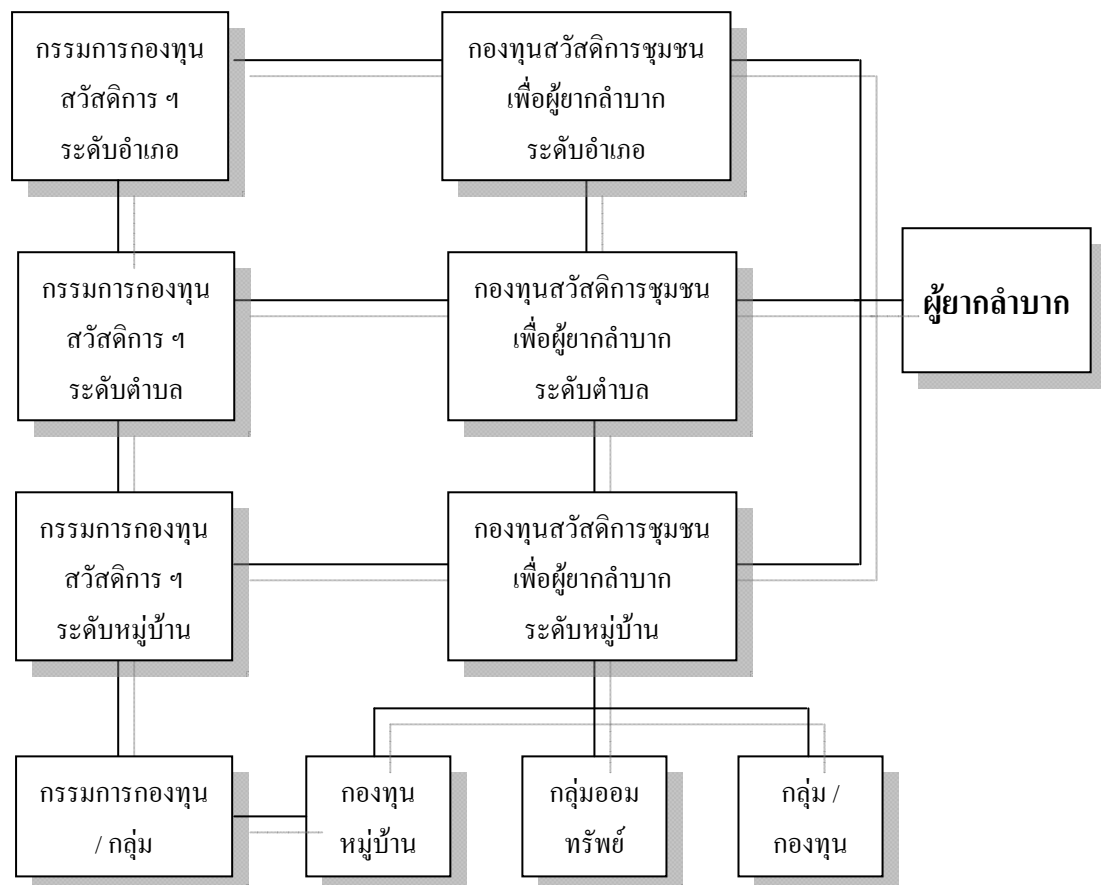
2. การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบาก จากเครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ และกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นๆ ในระดับอำเภอ ของอำเภอปากพะยูนนั้น มีความเป็นไปได้น้อยมาก แม้แต่ในระดับหมู่บ้าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านเดียวกัน ยังไม่สามารถบูรณาการความร่วมมือจากแต่ละกองทุนได้ เนื่องจาก การบริหารจัดการรายได้ของแต่ละกองทุน โดยการจัดสรรผลประโยชน์เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ ไม่ได้เป็นแนวเดียวกัน ดังนั้น การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากของอำเภอปากพะยูน สามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 เริ่มจากการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบลโดยบูรณาการความร่วมมือจากผู้นำกองทุนสวัสดิการชุมชนต่างๆจากทุกหมู่บ้านในการบริหารจัดการในรูปคณะกรรมการ จัดกิจกรรมระดมทุน และสงเคราะห์ผู้ยากลำบาก ของแต่ละตำบล ซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับอำเภอต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 : แสดงการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน ระดับอำเภอ อำเภอปากพะยูน
จังหวัดพัทลุง แนวทางที่ 1

แนวทางที่ 2 กรณีหมู่บ้านที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ สามารถบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีในหมู่บ้านได้ อาจนำรายได้ของกองทุนที่จัดสรรไว้เป็นทุนสาธารณประโยชน์ จัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับหมู่บ้าน มีการบริหารจัดการในรูปแบบกรรมการ ซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการเพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบล และระดับอำเภอ ได้เช่นเดียวกัน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 : แสดงการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง แนวทางที่ 2

3. จากการจัดเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ เช่น ผู้แทนนายอำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาการอำเภอ หัวหน้าศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้แทนนายกเทศมนตรี ฯลฯ ได้องค์ความรู้ เกี่ยวกับรูปแบบการดูแลผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอปากพะยูน ดังนี้

3.1 กองทุนหมู่บ้านทุกตำบลของอำเภอปากพะยูน ปัจจุบันได้จดทะเบียนนิติบุคคลแล้วทุกกองทุน อาจมีการปรับปรุงด้านการบริหารจัดการกองทุนฯ โดยเฉพาะระเบียบข้อบังคับของกองทุน เพื่อให้สามารถดูแลผู้ยากลำบากในหมู่บ้าน/ตำบลได้อย่างทั่วถึง

3.2 การเมืองการปกครองของท้องถิ่น เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนกิจกรรมใดๆ ของชุมชน ความขัดแย้งระหว่างผู้นำทางการเมือง และทางการเมืองการปกครอง ทำให้การก่อเกิดกลุ่ม/กองทุน เป็นไปได้ยาก และแม้ว่ามีกลุ่ม/องค์กรเกิดขึ้นแล้วก็ตาม กลุ่ม/องค์กรนั้นจะไม่มีคามเข้มแข็งและกิจกรรมจะไม่ยั่งยืน

3.3 โครงการวิจัยนี้ สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ/งานวิจัยที่มีผลประโยชน์ต่อประชาชนมากขึ้น เพราะได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรม ตามวิธีดำเนินการวิจัย กับคณณักวิจัย ทุกขั้นตอนได้ปรับความคิดใหม่ ไม่มองว่าโครงการ/งานวิจัย เป็นงานวิชาการที่มีประโยชน์สำหรับนักวิจัยเท่านั้น

3.4 การกำหนดระเบียบข้อบังคับของ กองทุนสวัสดิการ เพื่อผู้ยากลำบากของแต่ละตำบล หากชัดเจนและมีการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้เป็นไปตามระเบียบฯ ได้ กองทุนนี้จะสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

3.5 การก่อเกิดกิจกรรมของกลุ่ม/กองทุน ที่มีลักษณะการสงเคราะห์นั้นคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้นำท้องถิ่น ต้องมีจิตสาธารณะรู้สึกเอื้ออาทร รู้จักแบ่งปัน และมีความรัก ความสามัคคี ความกลมเกลียว

4. จากเวทีเสวนารับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการดูแลผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอปากพะยูน ดังนี้

4.1 แนวทางการช่วยเหลือผู้ยากลำบาก โดยการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากต้องมีความชัดเจน และควรเป็นการบูรณาการโดยคนในชุมชน จากกองทุนที่มีในชุมชน ทั้งนี้อาจไม่จำเป็นต้องจัดตั้งกองทุนใหม่ หากชุมชนมีศักยภาพเพียงพอในการบูรณาการเครือข่ายกองทุนดังกล่าว

4.2 การบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับอำเภอ จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ กองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากระดับตำบลทุกตำบล มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยการบริหารจัดการของคณะกรรมการที่มีศักยภาพสูง

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล / อำเภอ / จังหวัด

องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ และจังหวัด ควรบูรณาการความร่วมมือทั้งในด้านงบประมาณ และทรัพยากรที่เหมาะสม ขับเคลื่อนศักยภาพของกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากของอำเภอปากพะยูนให้เป็นองค์กรชุมชนอีกองค์กรหนึ่งที่มีความเข้มแข็ง และยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12 สงขลา และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง

ควรติดตามและประเมินผล ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อผู้ยากลำบากอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกกองทุนมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ